

Gemeenteraad van Nijkerk
Postbus 1000
3860 BA NIJKERK

Uw brief van		Ons kenmerk	1161018
Uw e-mailadres		Bijlage	
Datum	9 juni 2021	Behandeld door	J. Hutten
Onderwerp	Uitgaven Jeugdhulp nav landelijke rapport Its Public	Team	Adviseurs Dagelijks Leven

Geachte heer, mevrouw,

Op 15 april 2021 heeft de gemeenteraad tijdens de commissievergadering het voorstel '*Governance en inkoop Foodvalley jeugd*' besproken. Tijdens deze vergadering zijn vanuit de VVD-fractie vragen gesteld over een onlangs verschenen rapport van adviesbureau Its Public van 31 maart jongstleden. In dit rapport zijn de inkomsten en uitgaven jeugdhulp van gemeenten naast elkaar gezet. Op basis van het verschil hiertussen is een ranking tot stand gekomen. Via deze raadsinformatiebrief wordt u geïnformeerd over de analyse die is gemaakt naar aanleiding van de vraag die vanuit de gemeenteraad hierover is gesteld. Hieronder wordt eerst kort samengevat wat vanuit de analyse lokaal, regionaal en landelijk naar boven is gekomen:

Korte samenvatting constatering:

1. Nijkerk ontvangt per jeugdige, in vergelijking met andere gemeenten in Nederland, een relatief laag bedrag per kind. Dit verklaart een deel van het verschil inkomsten en uitgaven.
2. Het aantal jeugdigen in jeugdhulp (met beschikking) is in Nijkerk relatief hoog. Dit kan een bewuste keuze zijn, ook kan het gedeeltelijk te maken hebben door de onderbezetting en uitval binnen het sociaal team jeugd in 2020. Hierdoor is ervoor gekozen om korte ondersteuning aan jeugdigen en ouders tijdelijk niet op te pakken. Gevolg kan zijn dat extra is doorverwezen naar jeugdhulp. Binnen de taskforce is nadrukkelijk punt van aandacht wie indiceert (sociaal team ongeveer 40 tot 50%, huisartsen (40 - 50%) of gecertificeerde instellingen (10%). Hierop worden vervolg acties ingezet.

3. Vanuit de transformatie opgave en op basis van de uitkomsten van de BI-tool FoodValley jeugd vinden met de huisartsen gesprekken plaats. Vanuit de wens om te normaliseren wordt met hen besproken welke indicaties juist zijn afgegeven, maar ook wat mogelijk op termijn anders en preventiever mogelijk is. Ook wordt gekeken welke indicatie en beoordeling beter via de praktijkondersteuner (POH) kan verlopen.
4. Jeugdigen die vanuit Nijkerk in jeugdhulp zitten, zijn gemiddeld niet duurder in vergelijking met de overige FoodValley gemeenten jeugd. Inzet wordt via gerichte aansturing en focus vanuit de taskforce het aantal jongeren in jeugdhulp te laten afnemen.
5. Er zijn zoals uit de tabellen blijkt enkele categorieën waar Nijkerk afwijkt ten opzichte van de andere FoodValley gemeenten. Op dit moment zitten we in de fase dat we met het knooppunt FoodValley de analyses maken wat hiervan de oorzaak is. Daarna worden gericht vervolgstappen gezet binnen zowel de transformatie sociaal domein als binnen de taskforce.

In de rapportage van Its Public zijn voor alle gemeenten in Nederland gegevens gepresenteerd. Of deze daarmee ook feitelijk kloppen is altijd de vraag. Een deel van de uitkomsten is namelijk ook het gevolg van de kaders en vooronderstellingen van het onderzoeksbureau. Waar mogelijk wordt in de analyse van de kengetallen en de cijfers daarop ingegaan.

Gepresenteerde informatie Its Public

- Het structurele tekort tussen wat gemeenten uitgaven aan jeugdzorg en wat ze daarvoor van het rijk kregen voor 2019 is door AEF ingeschat op circa € 1,6 - € 1,8 miljard voor het jaar 2019. *Noot: gemeenten worden eenmalig voor ruim € 1,3 miljard gecompenseerd voor tekorten jeugdzorg in 2022 (besluit kabinet juni 2021).*
- Het daadwerkelijke tekort voor 2019 is € 1,2 - 1,4 miljard doordat er incidenteel € 400 miljoen extra budget vanuit het Rijk beschikbaar is gesteld in 2019. Onlangs is vanuit het Kabinet gemeld dat voor 2021 eenmalig € 613 miljoen voor jeugdhulp ter beschikking wordt gesteld. Aan deze landelijke bijdrage zijn wel strikte voorwaarden verbonden hoe gemeenten deze moeten inzetten (onder andere verkorten wachtlijsten). Deze eenmalige landelijke bijdrage is niet in de benchmark verwerkt.
- Het landelijk gemiddelde tekort van gemeenten is 30%.
- Een aantal gemeenten heeft een overschot. Meer dan 80% van de gemeenten heeft een tekort.
- Uit de benchmark blijkt dat kleinere gemeenten een groter tekort hebben dan grotere gemeenten.
- In de categorie gemeenten met 25.000 tot 50.000 inwoners (hieronder vallen 142 gemeenten waaronder Nijkerk) is het gemiddelde tekort ten opzichte van het ontvangen budget 35%.

Positie Nijkerk

Nijkerk staat in dit overzicht op de 55^e plek van de ruim 340 gemeenten in Nederland als het gaat om de tekorten als gevolg van de jeugdzorgtaken. Deze plek geeft dus aan dat het verschil tussen de inkomsten vanuit het Rijk en de lokale uitgaven ten behoeve van de jeugdhulp naar verhouding fors is. Slechts 54 gemeenten in Nederland hebben een groter procentueel tekort.

Binnen de FoodValley regio, het verband waarin Nijkerk samenwerkt, zijn de scores in het Its Public rapport als volgt:

Gemeente	Positie benchmark	% tov budget	Bedrag
Barneveld	133	40%	7,1 miljoen
Ede	213	30%	9,3 miljoen
Nijkerk	55	56%	5,2 miljoen
Renswoude	11	80%	0,7 miljoen
Rhenen	217	29%	1,2 miljoen
Scherpenzeel	290	19%	0,4 miljoen
Veenendaal	225	27%	5 miljoen

Tijdens de commissievergadering is de toezegging gedaan om binnen 6 weken met aanvullende informatie over de score van Nijkerk te komen. Hiervoor heeft inmiddels actieve afstemming met het Knooppunt plaats gevonden.

Analyse inkomsten en uitgaven Nijkerk binnen FoodValley jeugd

Onderstaande informatie is onder andere via het Knooppunt FoodValley jeugd ontvangen. Daarbij is informatie uit een eerdere rapportage uit 2019: de stand vanuit de meicirculaire 2018 benut. De variabelen in het objectieve verdeelmodel voor gemeenten zijn sindsdien niet gewijzigd. Waardoor onderstaande tabel een goede indicatie is voor de aanwezige verschillen per gemeente binnen onze regio in 2021.

In relatie tot de Its Public rapportage worden een aantal opvallende elementen uit onderstaande tabel duidelijk:

- Nijkerk ontvangt € 660 per jeugdige per jaar. Van de 380 gemeenten ontvangen er 303 méér per jeugdige dan Nijkerk. De totale inkomsten van Nijkerk voor haar jeugdigen in totaal zitten naar verhouding dus in de laagste regionen van geheel Nederland.
- Veenendaal ontvangt per kind € 273 meer dan Nijkerk. Dat is op jaarbasis dus € 2,7 miljoen extra inkomst. Zou Nijkerk een vergelijkbaar bedrag per jongere krijgen dan daalt het verschil tussen uitgaven en inkomsten dus naar € 2,5 miljoen (in plaats van € 5,2 miljoen). Bij Ede levert een vergelijkbare berekening op bedrag per jongeren een extra inkomst van € 1,4 miljoen op.

De conclusie op basis van de inkomstenkant is dus dat Nijkerk een laag bedrag per jongere ontvangt. Bij vergelijkbare uitgaven ontstaat zodoende automatisch een groter tekort ten opzichte van andere gemeenten.

CBS-code	Gemeente	Stand meicirculaire 2018, objectief	Aantal jeugdigen	Gemiddeld inkomsten per jongere
203	Barneveld	8.704.335	14.967	€ 582
228	Ede	20.414.615	5.538	€ 799

267	Nijkerk	6.427.623	9.735	€ 660
339	Renswoude	728.009	1.347	€ 540
340	Rhenen	3.061.366	4.405	€ 695
279	Scherpenzeel	1.755.915	2.319	€ 757
345	Veenendaal	13.867.866	4.867	€ 933

Informatie vanuit Beeldvorming 3 september 2020

Hieronder wordt uw raad nog enige informatie verstrekt die ook reeds op 3 september 2020 tijdens de Beeldvorming aan u kenbaar is gemaakt. Dit voor het overall beeld uitgaven jeugd Nijkerk en regiogemeenten FoodValley jeugd.

% groei uitgaven Jeugd Zorg in natura			
Gemeente	2018	2019	2020
Scherpenzeel	-18%	31%	33%
Rhenen	11%	1%	13%
Veenendaal	4%	10%	9%
Barneveld	13%	7%	8%
Nijkerk	9%	12%	8%
Ede	12%	3%	1%
Renswoude	26%	25%	-5%
Totaal	10%	7%	6%

In onderstaande tabel het aantal jeugdigen in jeugdhulp. In 'vergelijkbare' gemeenten met een aantal inwoners tussen de 20.000 en 50.000 was het gemiddelde percentage jongeren in jeugdhulp in 2018: 11,3% en in 2019 12,0%. Nijkerk zit hier procentueel boven. Ten opzichte van de beeldvorming zijn in de groene kolom de meest actuele cijfers voor 2020 toegevoegd.

% jeugdigen in jeugdhulp in 2018, 2019 en 2020			
Gemeente	2018	2019	2020
Veenendaal	13,5%	13,9%	12,4%
Rhenen	12,6%	13,2%	11,3%
Ede	12,5%	12,8%	12,5%
Nijkerk	12,2%	12,7%	13,0%
Barneveld	10,9%	11,5%	11,1%
Scherpenzeel	8,8%	10,1%	10,5%
Renswoude	10,8%	9,8%	9,6%
Totaal	12,0%	12,5%	11,9%

Informatie jeugdhulp FoodValley 2020 versus 2019

Het aantal jeugdigen in jeugdhulp in 2019 in Nijkerk was: 1.252. In 2020 was het aantal: 1.253 jeugdigen: een stijging van 1 jeugdige. Het aantal jongeren in jeugdhulp in Nijkerk lijkt daarmee een 'plafond' te hebben bereikt. Wat vanuit de overige FoodValley gemeenten opvalt is dat daar het aantal jeugdigen in jeugdhulp (al dan niet als gevolg van Corona) is gedaald. Interessant wordt welke

ontwikkeling in jeugdhulp verder in 2021 zichtbaar wordt, nadat corona op zijn retour is. De verwachting is dat gemeenten te maken krijgen met uitgestelde hulp.

Via actieve monitoring volgen we lokaal de ontwikkelingen via de BI-tool jeugd. We komen hier tijdens de beeldvorming dit najaar op terug.

Uit onderstaande tabel wordt het volgende duidelijk:

- **FoodValley:** op basis van scenario 2 (werkelijke uitgaven eind februari 2021 + achterblijvende facturatie) komen de regionale uitgaven jeugdhulp zorg in natura in 2020 naar verwachting uit op € 88,2 mln. In 2019 was dit € 85 mln. Dit is een stijging van € 3,2 miljoen en 3,7% ten opzichte van 2019. Hiervan is 3,32% toe te rekenen aan loon- en prijscompensatie in 2020. De regionale uitgavengroei jeugdhulp 2020 komt daarmee per saldo neer op 0,4%.
- **Nijkerk:** Op basis van scenario 2 komen de verwachte uitgaven voor jeugdhulp in Nijkerk uit op een bedrag van € 12.047.000. Dit is een toename van € 837.000 of 7,5%, hiervan is 3,32% toe te rekenen aan loon- en prijscompensatie. De lokale uitgavengroei jeugdhulp 2020 komt daarmee per saldo neer op 4,1 % ad € 470.000.

Gemeente	2019 uitgaven	2020 uitgaven	Bedrag	%	% s (zonder prijsindexatie)
Barneveld	18.940.000	21.040.000	2.100.000	11,1%	7,8%
Ede	30.240.000	29.330.000	-910.000	-3,0%	-6,3%
Nijkerk	11.210.000	12.047.000	837.000	7,5%	4,1%
Renswoude	1.170.000	1.087.250	-82.750	-7,1%	-10,4%
Rhenen	3.750.000	3.790.000	40.000	1,1%	-2,3%
Scherpenzeel	1.640.000	2.280.000	640.000	39,0%	35,7%
Veenendaal	18.060.000	18.600.000	540.000	3,0%	-0,3%
Totaal FV	85.010.000	88.174.250	3.164.250	3,7%	0,4%

*Op basis scenario 2 (werkelijke uitgaven eind februari + achterblijvende facturatie)

Enkele technisch/ inhoudelijke reacties op het Its Public rapport

- Vanuit de afstemming met het knooppunt FV jeugd wordt aangegeven dat bij de inkomsten geen zuivere vergelijking wordt benut. Er wordt namelijk niet aangegeven of gemeenten die lagere inkomsten hebben ook grotere tekorten hebben. Wat voor Nijkerk het geval is, zoals mogelijk uit de tabel op pagina 1 hierboven geschetst.
- Aan de uitgavenkant wordt gepresenteerd alsof deze goed in beeld zijn. Dat wordt betwijfeld. Pagina 4 van de benchmark: wanneer een gemeente zijn overhead niet als jeugdhulp in de begroting zet dan kan je de kosten vrij makkelijk “verstoppen”. Het vermoeden is dat een gemeente als Rotterdam (die als voorbeeld in het rapport van Its Public wordt genoemd) dit doet. Anders is het erg bijzonder dat een relatief arme stad als Rotterdam uitkomt met hun budget.
- Dit soort zaken kunnen ook spelen bij uitgaven preventief / het voorveld / sociaal team. Als je als gemeente namelijk de kosten onder brengt bij onderwijs of andere posten dan jeugdhulp dan kan je ze “verstoppen”. Zelf nuanceert Its Public al een en ander in de voetnoot: *Om totaal tekort in jeugdzorg te bepalen heeft AEF een schatting gemaakt voor extra kosten aan voorveld. In deze analyse is het middelpunt van deze schatting gebruikt; hierdoor zou het tekort +/-3%punt kunnen variëren.*
- Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat het op basis van IV3 indeling (IV3 wordt benut voor CBS-vergelijkingen) moeilijk is om de verschillende gemeenten goed met elkaar te vergelijken met de inkomsten en uitgaven.

- Voor Nijkerk en andere gemeenten wordt komend jaar het nieuwe woonplaatsbeginsel bepalend. Dit kan voor financiële verschuivingen zorgen.

Vergelijking Nijkerk in de regio

In onderstaande overzichten wordt Nijkerk vergeleken de regiogemeenten Barneveld, Ede en Veenendaal binnen de jeugdhulp regio FoodValley. Zichtbaar is dat in Nijkerk vanaf de zomer van 2019 het relatieve aantal jeugdigen in Jeugdhulp boven dat in de andere gemeenten is komen te liggen. Dit als gevolg van een kleine stijging in Nijkerk van het aantal jeugdigen dat maandelijks jeugdhulp ontvangt en een daling in de andere gemeenten.

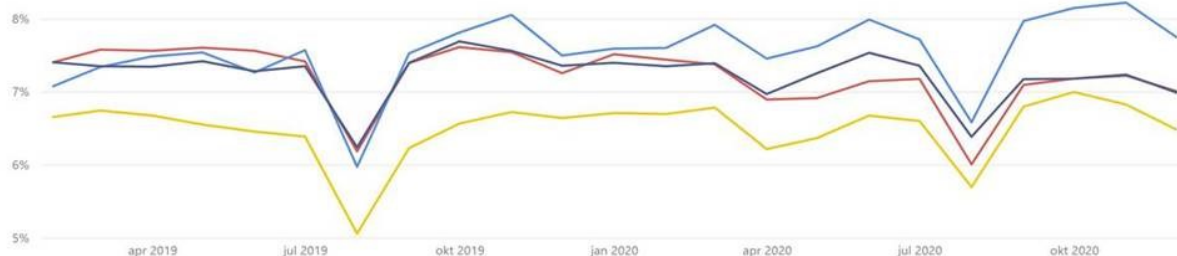
Vanuit deze periode is bekend dat er in het gebiedsteam van Nijkerk diverse wisselingen waren en medewerkers (tijdelijk) zijn uitgevallen. Hierdoor is er tijdelijk minder grip op de inzet jeugdhulp geweest waardoor het aantal doorverwijzingen licht is gestegen en de eventuele afschaling onvoldoende tot stand is gekomen. Dit staat overigens geheel los van het feit dat er door alle medewerkers vol betrokkenheid en hard is gewerkt. Mogelijk juist door alle resterende medewerkers die geprobeerd hebben de werkzaamheden met een kleinere club voort te zetten.

De afgelopen periode is met de doorontwikkeling van het sociaal team jeugd plus de komst van de nieuwe coördinator voor het sociaal team jeugd een periode van stabilisatie en opbouw ontstaan. Waarbij actiever afstemming tussen beleid, monitoring en uitvoering wordt ontwikkeld.

Positief is (figuur twee) hieronder dat de gemiddelde kosten in Nijkerk per indicatie juist relatief laag liggen.

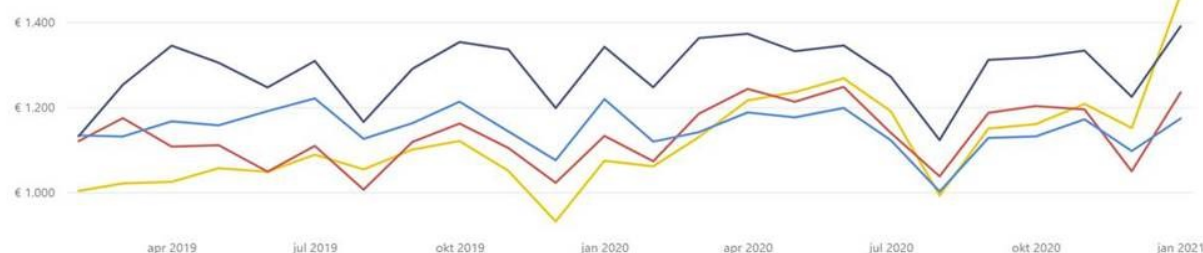
%Clienten tov CBS Jeugdigen per EersteDagMaand en GemeenteOmschrijving

GemeenteOmschrijving Barneveld Ede Nijkerk Veenendaal

Waarde per client per EersteDagMaand en GemeenteOmschrijving

GemeenteOmschrijving Barneveld Ede Nijkerk Veenendaal

In Nijkerk is ook zichtbaar dat er relatief gezien niet meer jeugdigen uit huis zijn geplaatst, maar relatief vaak wel bij light-contract aanbieders. Dit zijn aanbieders die op voorhand niet zijn

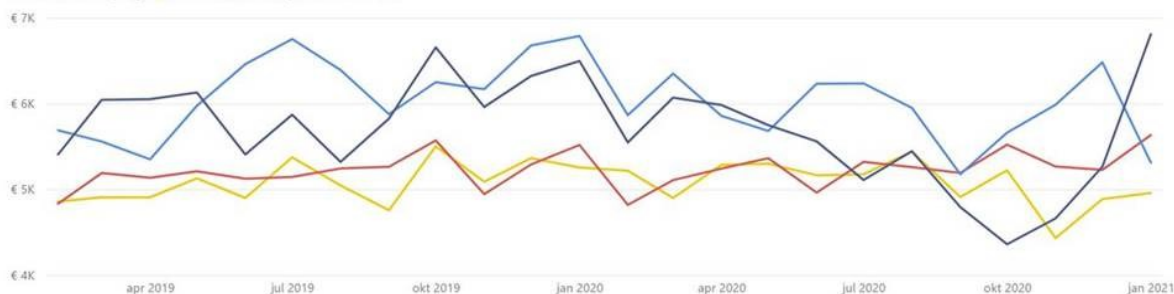
gecontracteerd, maar op verzoek van het sociaal team jeugd Nijkerk zelf worden gecontracteerd. Veelal zijn dit kleinere aanbieders in de buurt.

Doordat Nijkerk in het noordelijk deel van de FoodValley regio licht is de indruk dat Nijkerk hier vaker dan gemiddeld gebruik van maakt. In 2021 wordt de benutting van light-contracten beoordeeld.

Residentieel

Waarde per client per EersteDagMaand en GemeenteOmschrijving

GemeenteOmschrijving Barneveld Ede Nijkerk Veenendaal

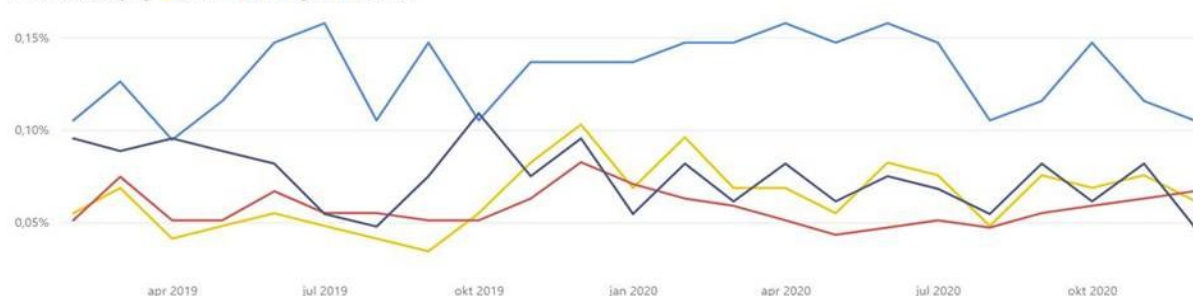
Landelijke producten

De landelijke producten jeugdhulp betreffen onder andere: zeer intensieve vormen van verblijf / zeer specialistische dagbehandelingen.

In onderstaande tabel is voor Nijkerk te zien dat onze gemeente een gemiddeld hoger percentage aan jeugdige heeft dat gebruik maakt van deze landelijke producten. Dit betekent dat zij zeer intensieve en relatief dure vormen van ondersteuning ontvangen. Inzet van landelijke jeugdhulp is deels toeval en kan het gevolg zijn van enkele gezinnen/jongeren binnen Nijkerk.

Wel is de indruk dat op termijn door de inzet van regionale zorg het percentage landelijke jeugdhulp in Nijkerk naar beneden moet kunnen, maar dit vergt gedegen aandacht en coördinatie vanuit onder andere het sociaal team jeugd in combinatie met de inzet vanuit de taskforce jeugd.

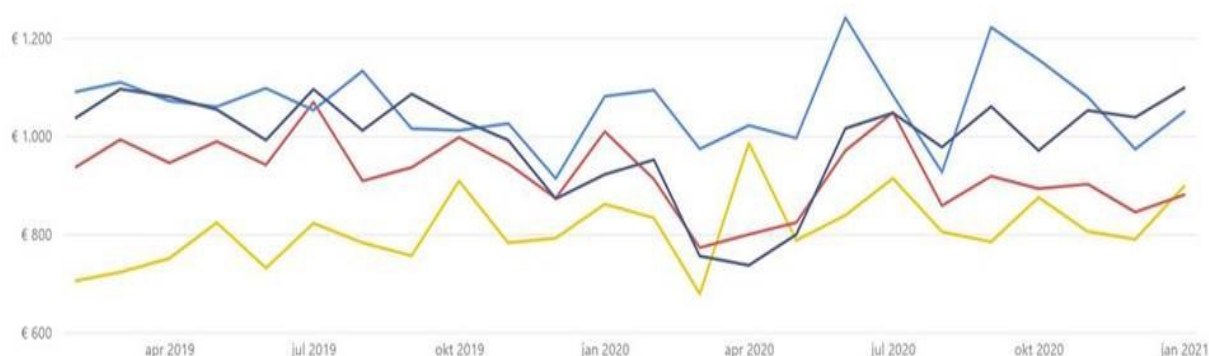
GemeenteOmschrijving Barneveld Ede Nijkerk Veenendaal

Ook bij de **groepsproducten** zie je dat er relatief veel inzet is in Nijkerk: het gaat hier onder andere om behandelgroepen (2-6 jaar), respijtzorg (BSO+, zorgboeren, etc.) en school vervangende dagbesteding.

Waarde per client per EersteDagMaand en GemeenteOmschrijving

GemeenteOmschrijving Barneveld Ede Nijkerk Veenendaal

Aanvullende activiteiten Transformatie en Taskforce

Bovenstaande informatie en tabellen maken duidelijk dat er op onderdelen lokaal kansen ter verbetering aanwezig zijn. Deze pakken we actief in afstemming met het sociaal team jeugd proberen op. Vanuit zowel de transformatie als de taskforce jeugd worden hier op dit moment gerichte acties in ondernomen.

Enkele stappen die de afgelopen maanden binnen specifiek het taakveld jeugd genomen zijn betreffen:

- ✓ Start coördinator sociaal team jeugd. Hierdoor ontstaat in het sociaal team jeugd weer stabiliteit en is er sprake van gerichte aansturing;
- ✓ Trainingen medewerkers teams: beleid, kwaliteit, backoffice en bedrijfsvoering rondom de BI-tool jeugd (= dashboard jeugd FV). Op basis van dit dashboard zijn lokaal actuele analyses op te maken, gesprekken te voeren en trends en analyses te duiden. Dit zodat gerichte acties ondernomen kunnen worden.
- ✓ Per 1 mei start tijdelijks inhuur 24 uur na vertrek beleidsmedewerker jeugd. Deze medewerker richt zich op de doorontwikkeling van de inkoop veiligheid en verblijf. Plus is beoogd projecttrekker van 1 of 2 projecten binnen de taskforce.
- ✓ Een wekelijks overleg taskforce jeugd is gestart, waarbij cijfers vanuit de BI-tool jeugd wekelijks vanuit beleid worden beoordeeld en besproken met zowel de coördinator als de medewerkers van het sociaal team jeugd.

We zijn van mening dat deze stappen bijdragen aan de noodzakelijke transformatie binnen het sociaal domein, maar ook dat we daarbij als gemeente in de ketensamenwerking met elkaar verder in control komen.

Tijdens de beeldvorming dit najaar zullen we u actief op de hoogte brengen van de stand van zaken transformatie en taskforce in relatie tot bovenstaande constatering en ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de loco-secretaris,

de heer C.D.H. van Hove

de burgemeester,

de heer mr. drs. G.D. Renkema